

Evaluering af projektet ”Børn i Retten”

Juni 2019

Evaluering af projekt "Børn i Retten" – juni 2019

Om Oxford Research Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

1.	Indledning	4
2.	Sammenfatning	5
3.	Skitsering af de tre modeller	6
3.1	Den traditionelle model	6
3.2	Den Nordsjællandske Model	7
3.3	Udviklingsprojektet	8
4.	Analysedesign og datagrundlag	9
5.	Resultater	11
5.1	Forældrenes samarbejdsclima	11
5.2	Konflikt mellem forældrene	13
5.3	Vurdering af forløb	17
5.4	I retten efter sagsforløb?	20
6.	Bilag – øvrige data	22
6.1	Figurer vedrørende forældrenes vurdering af børnenes trivsel	22
6.2	Vurdering af forløbet i retten – både UP og DNM	26

1. Indledning

Projekt ”Børn i Retten” er et projekt målrettet retternes arbejde med forældreansvarssager. Formålet med projektet er at videreudvikle de anvendte metoder og teste om de nye metoder i sagsgangen medfører et bedre forløb for børnene og de delte familier. Det vil sige, at projektet sigter mod at skabe et sagsforløb, der i højere grad end tidligere, sætter fokus på barnets behov i sager vedrørende forældremyndighed, bopæl og samvær. Projektet bygger videre på et pilotprojekt, Den Nordsjællandske Model, der er udarbejdet i et samarbejde mellem Retterne i Helsingør, Hillerød og Lyngby. Erfaringerne med Den Nordsjællandske Model er, at der i halvdelen af sagerne indgås en aftale, der passer til familien. Ønsket om at videreudvikle modellen sker med baggrund i oplevelser af, at mere tid i projekterne kan have flere gavnlige effekter for forældrene og barnet. For det første har der været en oplevelse af, at mere tid kunne medføre, at nogle sager kunne forliges i stedet for at blive afgjort under en mere konfliktfyldt hovedforhandling. Dette kunne for eksempel ske gennem flere møder med en børnesagkyndige og mere opfølgning. For det andet er det forventningen, at mere tid kan skabe et fundament for bedre og mere varige løsninger for familierne.

Rapporten her har til formål at afdække udbyttet af Udviklingsprojektet med henblik på at uddrage læring fra videreudviklingen af Den Nordsjællandske Model. For at afdække dette følger først en gennemgang af hovedelementerne i de tre modeller. Herefter opridses analysedesignet, hvorefter resultaterne gennemgås. Afslutningsvist følger en konklusion, hvor der samles op på resultaterne af analysen.

2. Sammenfatning

Med projektet ”Børn i Retten” er der blevet videreudviklet på metoderne i Den Nordsjællandske Model til håndtering af forældreansvarssager. Formålet har været at skabe et sagsforløb, der i højere grad end tidligere, sætter fokus på barnets behov i sager vedrørende blandt andet forældremyndighed, bopæl og samvær. Forventningen med Udviklingsprojektet er, at der bliver skabt bedre og mere holdbare forlig, der indtænker børnenes behov i forældrenes konflikt.

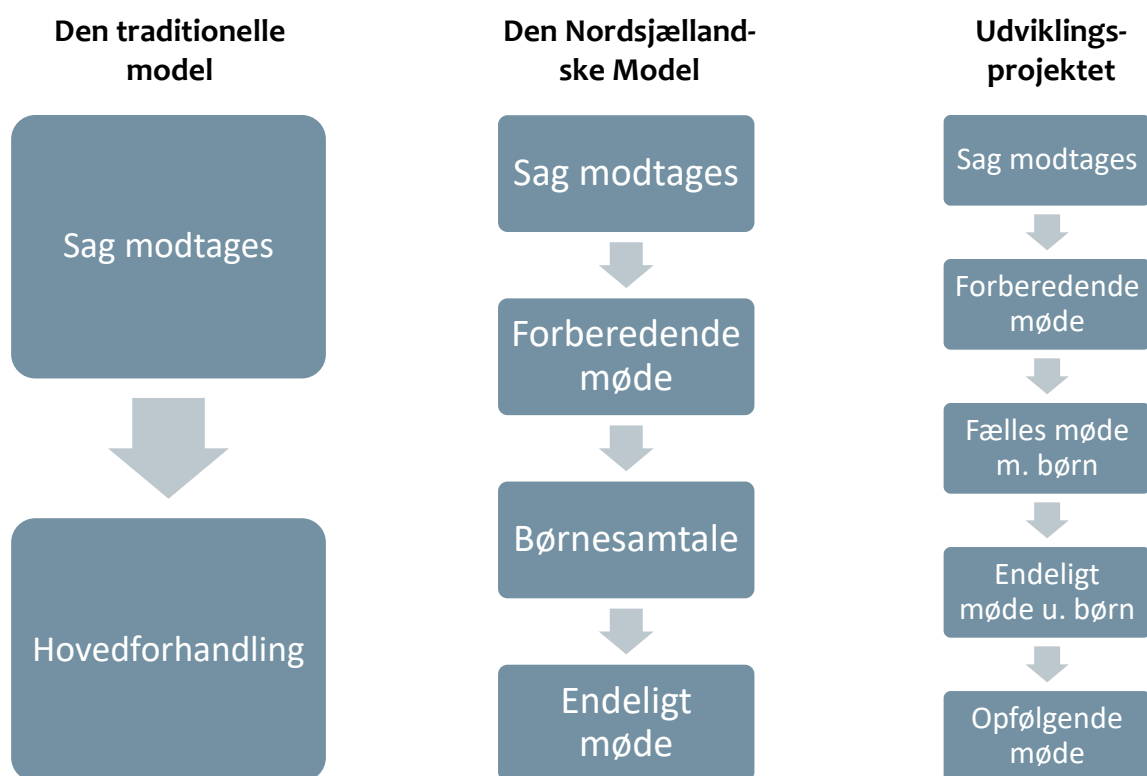
Gennem kvantitative og kvalitative data har vi belyst forældrenes udbytte af at deltage i henholdsvis Udviklingsprojektet, Den Nordsjællandske Model og i de traditionelle sager. På kort sigt angiver størstedelen af forældrene efter endt forløb, at Udviklingsprojektet ikke har hjulpet på hverken konfliktniveauet eller samarbejdsvilligheden mellem forældrene. En forklaring på dette kan være, at forløbene går tæt på forældrene og deres oplevelser af, hvor forholdet er gået galt og svigt er blevet oplevet. Dette vil naturligt medføre stærke følelser, der skal bearbejdes, før fremskridt kan ske. På trods af at de fleste ikke oplever en umiddelbar betydning på kort sigt, er resultatet et andet, når man kigger på længere sigt.

Evalueringen finder, at Udviklingsprojektet på længere sigt ser ud til at have en positiv betydning for forældrenes samarbejdsevner, hvis man sammenligner med udbyttet fra den traditionelle model og Den Nordsjællandske model. Forældre, der deltog i Udviklingsprojektet, har således angivet en større stigning i samarbejdsniveau end de to andre modeller. I forhold til forældrenes konfliktniveau er der større fremgang for både Den Nordsjællandske model og Udviklingsprojektet relativt til det traditionelle forløb. Der er imidlertid ikke den store forskel på konfliktniveauet mellem de to modeller. Et interessant fund i forhold til konfliktniveauet er forskellen i forældrenes svar på, hvorvidt deres konfliktniveau påvirker deres barns trivsel. I forhold til baselinemålingen er flere forældre i Udviklingsprojektet og Den Nordsjællandske Model enige i, at deres konfliktniveau påvirker barnets trivsel, mens udviklingen er omvendt for forældrene i den traditionelle model. En mulig forklaring på dette er, at der i (Den Nordsjællandske Model) DNM og Udviklingsprojektet (UP) er et stort fokus på, hvordan forældrekonflikt påvirker børns trivsel, hvilket resulterer i større bevidsthed omkring dette.

3. Skitsering af de tre modeller

I denne rapport indgår der tre forskellige modeller til at håndtere forældreansvarssager: Den traditionelle model, Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet. De er forskellige på den måde, at de varierer i forhold til proceslængden og procesforløbet, herunder hvordan børn inddrages i processen. I dette afsnit vil vi gennemgå de tre modeller og afklare, hvordan de afviger fra hinanden. Pr. 1. april 2019 blev nye retningslinjer for forældreansvarssager taget i brug, hvilket til dels ændrer processen for domstolene fremadrettet. Denne gennemgang tager udgangspunkt i, hvordan processerne var før den nye lovgivning, da det er i denne kontekst, projektet har forløbet. Figur 1 viser en grafisk oversigt over de væsentlige procedurer i de tre modeller.

Figur 1. Oversigt over processen i de tre modeller.

3.1 DEN TRADITIONELLE MODEL

Den traditionelle model indeholder en hovedforhandling, som foregår i en retssal. Hovedforhandlingen er en formaliseret proces, hvor forældrenes advokater er til stede. Forældrene og deres advokater er placeret ved 2 borde overfor hinanden og med hver deres advokat. Dommeren sidder for enden med sort kappe.

På skift skal hver af forældrene i vidneskranken, hvor de afhøres af de to advokater. Til sidst skal hver advokat procedere til fordel for deres klient – og imod den anden forælder.

Når hovedforhandlingen er gennemført, afsiger dommeren sin dom efter 1-2 ugers ventetid, hvilket også markerer afslutningen for den traditionelle proces.

I hovedforhandlingen skal børnene høres, men i forhold til de andre modeller er der ikke det samme fokus på barnet og barnets trivsel. Samtidig er processen med forældrene, der taler deres egen sag op og modpartens sag ned, også med til potentielt at optrappe konflikten.

3.2 DEN NORDSJÆLLANDSKE MODEL

Den Nordsjællandske Model er startet som et pilotprojekt mellem Retten i Helsingør, Retten i Hillerød og Retten i Lyngby. Formålet med modellen har været at finde en mindre konfliktfyldt model for forældreansvarssager, der samtidig sikrer barnets inddragelse i højere grad end i den traditionelle model. Derfor forsøger DNM at undgå hovedforhandlingen, der ofte er konfliktoptrappende samt retsmæglingen, hvor børnene ikke bliver inddraget. Da disse to faser er det primære i den traditionelle model, afviger forløbet i Den Nordsjællandske Model således fra den traditionelle models forløb.

Når en sag modtages i retten, screenes den enkelte sag med henblik på at vurdere, om der skal afholdes et forberedende møde, eller om sagen skal direkte til hovedforhandling. I det omfang man vurderer, at et forlig muligvis kan opnås, opsættes et forberedende møde. I mødet deltager forældrene, deres advokater, en dommer og en børnesagkyndig, der har erfaring med børn og familiesager. Det er med inddragelsen af en børnesagkyndig, at Den Nordsjællandske model afviger fra den traditionelle. På mødet fokuserer man på at holde konfliktniveauet så lavt som muligt af hensyn til barnet. Derfor gives der plads til pauser og mulighed for at tale i enrum med sin advokat. Foruden fokuset på et lavt konfliktniveau, sætter det forberedende møde også barnet i fokus. Dette sker ved, at det er den børnesagkyndige, der stiller flertallet af spørgsmålene. Spørgsmålene drejer sig typisk om en dialog omkring barnet og det fælles forældresamarbejde.

Det er oftest en del af behandlingen af sagen efter den nordsjællandske model, at barnet kommer til en samtale. Formålet er bl.a at inddrage barnet på en alderssvarende måde. Efterfølgende holdes endnu et møde med forældrene og deres advokater, hvor samtalen og indtrykket af barnet formidles og muligheden for forlig drøftes. Ligesom de andre ændrede tilgange i DNM, skal børnesamtalen også benyttes til at sætte fokus på barnet – denne gang ved at belyse sagen fra barnets eget perspektiv.

Hvis det ikke lykkes af opnå forlig kan sagen overgå hovedforhandling som skitseret under den traditionelle model.

Den Nordsjællandske Models fokus på barnet gennem hele processen skal i sidste ende medføre flere gavnlige resultater. For det første er det et mål, at man opnår et forlig, hvor forældre har barnets trivsel i tankerne. Forliget skal ikke kun være et resultat af forældres nytte og behov, men skal også indtænke barnets behov. For det andet skal det sikre et løsningsorienteret og fremadskuende samarbejde, hvor forældrenes omsorg for barnet sættes foran deres interne konflikt.

3.3 UDVIKLINGSPROJEKTET

Projektet ”Børn i Retten” tager udgangspunkt i Den Nordsjællandske Model og videreudvikler modellen. Formålet er at styrke metoderne til at inddrage børnene og øge forældrenes indsigt i barnets behov. Oplevelsen af Den Nordsjællandske Model var, at forligene ikke altid holdt i længden, og at der derfor var brug for mere støtte.

En sag i Udviklingsprojektet har således typisk tre møder med forældrene. Møderne foregår i en psykologpraksis udenfor retten. Det første møde er et forberedende møde. Derefter følger typisk et fælles møde, hvor forældre og børn har mulighed for at tale med to børnesagkyndige hver for sig og bagefter sammen. Formålet med at have både forældresamtaler, børnesamtaler og familiesamtaler er at skabe forudsætninger for at kunne udtrykke egne synspunkter i sagen og samtidig lytte til hinandens. Derudover har fællesmødet også til hensigt at skabe endnu mere bevidsthed omkring børnenes situation og behov, således at forældrene kan finde en løsning, der tilgodeser børnene. Børnesamtalen er det primære bidrag til sådan en løsning. Her taler de børnesagkyndige oftest alene med børnene, hvorefter barnets perspektiv bliver emnet for den næste samtale med forældrene. Fællesmødet efterfølges af et tredje og afsluttende møde, hvor man igen forsøger at finde et forlig. I forsøget på at forankre forliget følges der op på forliget et halvt år efter det afsluttende møde.

Der er i forløbet også indlagt en familiedag for de børn og forældre der i den aktuelle periode er knyttet til projektet. Her er aktiviteter for forældre og børn i grupper og i fælles samtaler.

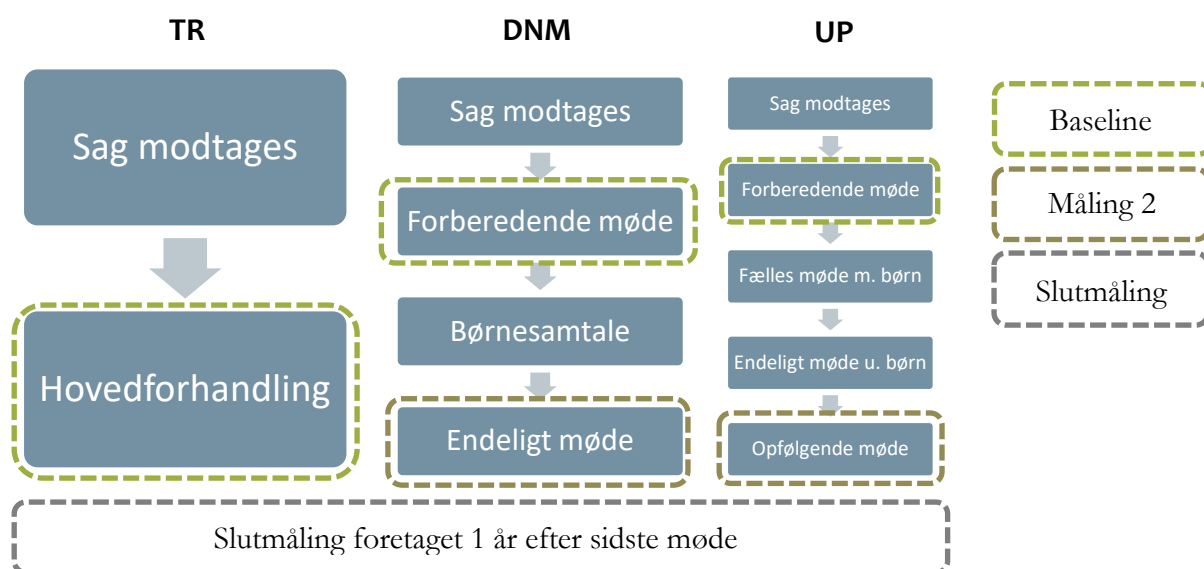
De børnesagkyndiges rolle er i princippet den samme som deres rolle i Den Nordsjællandske Model, men selve proceduren er noget anderledes. Foruden at der nu er to børnesagkyndige til stede i UP, så er mødestedet også et andet. I DNM indgår de børnesagkyndige som en del af retten, og alle samtaler foregår derfor også i retten. Det betyder, at advokater, den anden forældre og dommeren sidder med, når de taler med forældrene på skift. Børnesamtalen udføres med en dommer til stede. I Udviklingsprojektet foregår samtalerne med forældre og børn i en psykologpraksis. Ifølge de børnesagkyndige selv gør stedet en stor forskel for forældrenes tilgang til hinanden. I Udviklingsprojektet er der rum til at tale om mere personlige ting, fordi modpartens advokat og en dommer ikke lytter med, hvilket kan være med til at skabe en anden slags fortrolighed.

4. Analysedesign og datagrundlag

Den primære kilde til vurdering af de opnåede resultater og effekter er før- og eftermåling via en spørgeskemaundersøgelse blandt forældrene og børnene i de sager, der indgår i Udviklingsprojektet. De sager, der kører efter Den Nordsjællandske Model eller den traditionelle model, anvendes som kontrolgruppe. Ved at sammenligne udviklingen blandt respondenterne, er det herved muligt at få en indikation af hvordan Udviklingsprojektet virker. Der kan dog være et problem med selektionsbias i forhold til hvilke familier, der indgår i modellerne. Der kan være en systematik i, hvilke familier, der har sagt ja til at deltage i UP frem for f.eks. DNM. Da den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet er nært relateret, er der umiddelbart ikke den store forskel i hvem, Retterne har tildelt enten DNM eller UP. Ligeledes er der heller ikke grund til at tro, at familierne i DNM eller UP er forskellige. I forhold til Den Traditionelle Model er det imidlertid sværere at udelukke systematiske forskelle.

Vi måler familiernes udvikling kvantitativt ved at lave en baselinemåling og en slutmåling et år efter forløbet er afsluttet (se figur 4.1). For Den Traditionelle Model er den første måling efter hovedforhandlingen, mens første måling i DNM og UP er efter første forberedende møde. Slutmålingerne er foretaget et år efter hovedforhandlingen i den traditionelle model og for de andre modeller et år efter sidste møde eller afgørelse ved Retten. Det er ved at sammenholde de to målinger med hinanden samt gennem en sammenligning på tværs af modellerne, at vi kan udtale os om de forskellige modeller. Foruden baseline- og slutmålingen er der for Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet også en måling umiddelbart efter endt forløb. Denne måling bruges til at identificere, hvilke dele af forløbet, som forældrene har haft et godt udbytte af. Målingen indgår dog ikke i afrapporteringerne, hvor der sammenlignes før- og eftermålinger, da der er relativt få besvarelser.

Figur 4.1. Illustration af hvornår målingerne er foretaget.

Indholdet i spørgeskemaet ses i boksen nedenfor.

Emner i spørgeskemaet

- Forældrenes samarbejde
- Konfliktniveau
- Børnenes udvikling
- Tilfredshed og oplevet udbytte af forløbet

De kvantitative målinger suppleres af interviews med styregruppen og børnesagkyndige, der har været med gennem hele projektet. Disse kvalitative kilder bruges til at understøtte kvantitative fund og udvide mekanismerne bag udviklingen. Dette gøres for at få en mere dybdegående forståelse af modelernes virkning. Interviewene er gennemført ved projektets start, midte og slutning. Der er gennemført i alt to interviews med styregruppen, fem interviews med børnesagkyndige og et interview med Sarah Alminde Kjærsgaard, som samtidig har lavet Ph.d om projektet.

Datagrundlaget for den kvantitative del af undersøgelsen er efter databearbejdning et datasæt med 325 respondenter, der har besvaret enten hele eller dele af spørgeskemaet. Svarprocenten er 53 pct.

Fordelingen af besvarelser ses i tabel 4.1 nedenfor.

Tabel 4.1. Oversigt over antallet af respondenter i hver måling.

	Baseline	Måling 2	Slutmåling
Den traditionelle model	36		33
Den Nordsjællandske Model	61	18	32
Udviklingsprojektet	86	16	44

Note: Da vi i analysen ønsker at bygge på paneldata, indgår der i analysen kun respondenter, der har besvaret på både baseline- og slutmålingen. De specifikke antal respondenter er angivet i hver figur.

I analysens resultater gennemgås først forældrenes udbytte af forløbet, hvor der ses på både progressionen i konfliktniveauet, samarbejdsniveauet og bevidsthed omkring børnenes situation og trivsel. Herefter analyseres forældrenes vurdering af forløbene i Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet. Afslutningsvis gennemgås resultaterne for, hvor mange sager, der er endt i retten efter endt sagsforløb.

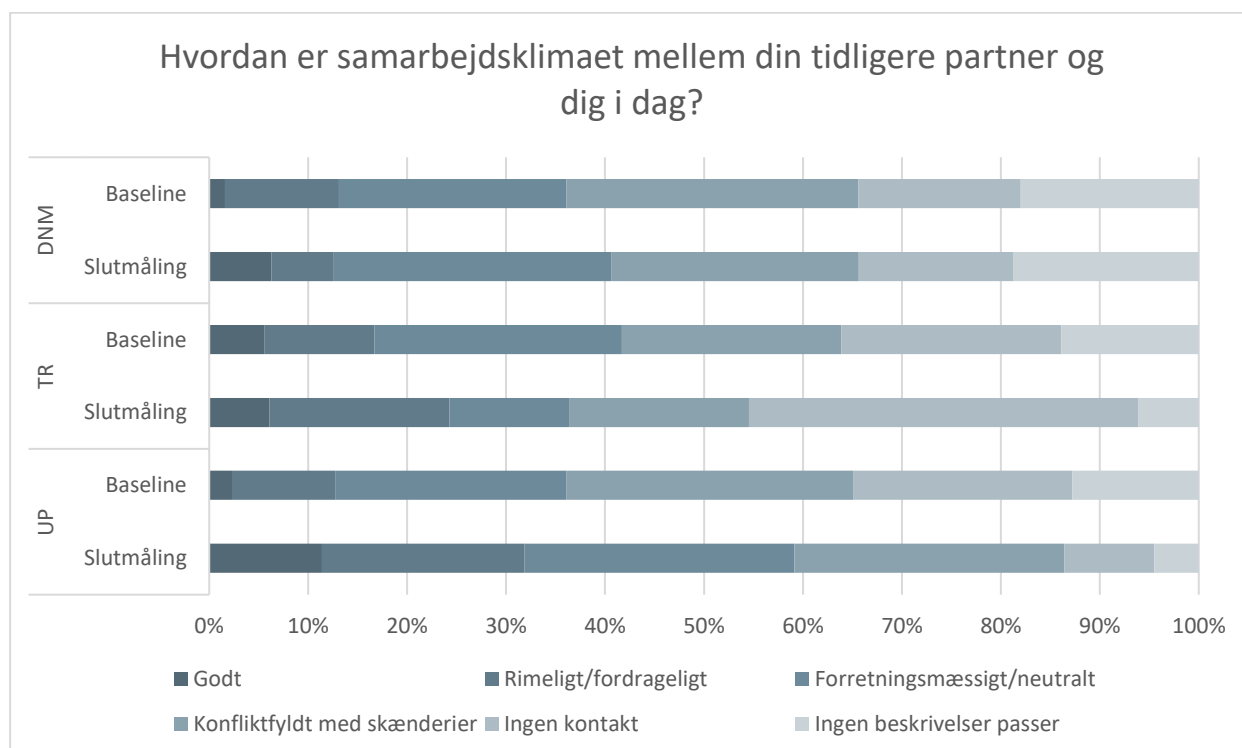
5. Resultater

Resultaterne for analysen rapporteres primært grafisk, hvor gennemsnittet fra baselinemålingen og den opfølgende slutmåling (et år efter endt forløb) er vist. Der er desuden foretaget en t-test for at teste den statistiske signifikans mellem de to målinger. Resultaterne for hver test er angivet under hver figur.

5.1 FORÆLDRENES SAMARBEJDSKLIMA

Et stort fokuspunkt for både Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet har været at skabe et bedre samarbejds klima præget af mindre konflikt. Af Figur 5.1 fremgår forældrenes besvarelser på, hvordan de vurderer samarbejds klimaet mellem dem og deres partner. Baselinemålingen for alle tre modeller er overordnet set identiske, hvilket vil sige, at forældrene har lignende samarbejds mønstre ved starten på tværs af modellerne. I slutmålingen er mønstrene ikke længere lig hinanden. Særligt familierne i Udviklingsprojektet har rykket sig positivt i retningen af et bedre samarbejds klima. Hvor omtrent 36 pct. vurderede samarbejds klima for neutralt eller bedre ved starten, er denne andel næsten 60 pct. ved slutmålingen. Der er altså sket en stigning på 24 procentpoint. Lignende mønstre ser vi ikke hos Den Traditionelle Model eller Den Nordsjællandske Model, hvor andelen er stort set uændrede.

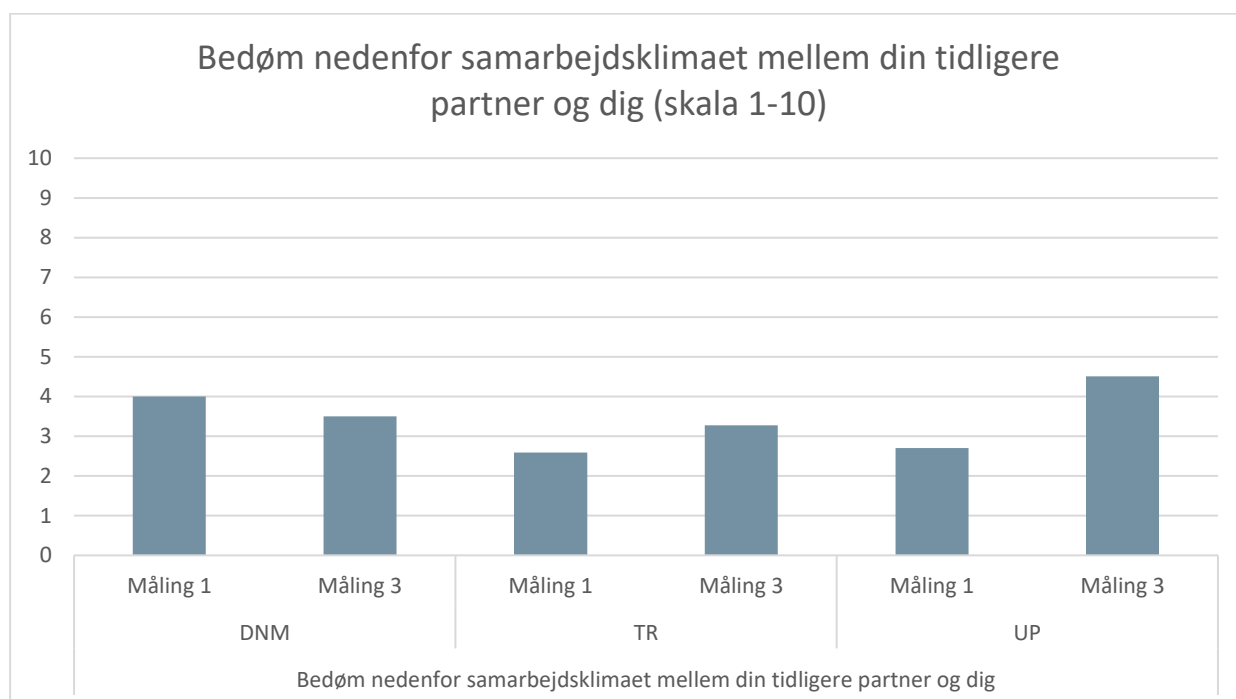
Figur 5.1: Samarbejds klima mellem tidligere partnere

Note: n = 32, 33, 44 (DNM, TR, UP)

Når familierne bliver bedt om at vurdere samarbejdsklimaet på en skala gående fra 1-10, så ser vi lignende tendenser (se figur 5.2). Udviklingsprojektet er igen modellen med den største progression. Fremgangen i UP er signifikant. Ligeledes ser vi også en signifikant fremgang i Den Traditionelle Model, mens Den Nordsjællandske Model har haft en lille, dog insignifikant, tilbagegang.

Figur 5.2: Samarbejdsklima mellem tidligere partner på skala 1-10

Note: N = 20, 22, 37 (DNM, TR, UP). Skala 1 (Meget dårligt) til 10 (Meget godt). T-test mellem gennemsnit fra måling 1 og 3 viser statistisk signifikant forskel i den traditionelle model ($p < 0,1$) og i Udviklingsprojektet ($p < 0,001$).

I forbindelse med analysen har vi også foretaget interviews med de børnesagkyndige, der har arbejdet med Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet. Når de børnesagkyndige bliver bedt om at reflektere over resultaterne, giver de et blandet svar.

”Nogle gange siger vi farvel til nogle, hvor vi tænker, gad vide hvordan det vil gå. Jeg aner ikke hvordan resultaterne er. Der er nogle, vi kan se, at det er bæredygtigt, men ved andre er vi i tvivl. For så hurtigt ændrer tingene sig ikke for mennesker.” (børnesagkyndig)

En stor del af årsagen til, at det kan være svært lige at forudsige resultatet af forløbet, kan være forældres indstilling til forløbet. De børnesagkyndige fremhæver, at forældrenes indstilling til at lytte og

forsøge at forstå den anden har stor betydning for de mulige fremskridt. Variationen blandt forældrenes indstilling og dermed deres individuelle behov er vigtigt at imødekomme for de børnesagkyndige. De peger på, at ”det er vigtigt at tage udgangspunkt i hver enkelt familie og være fleksible ift. hvad de har brug for.”

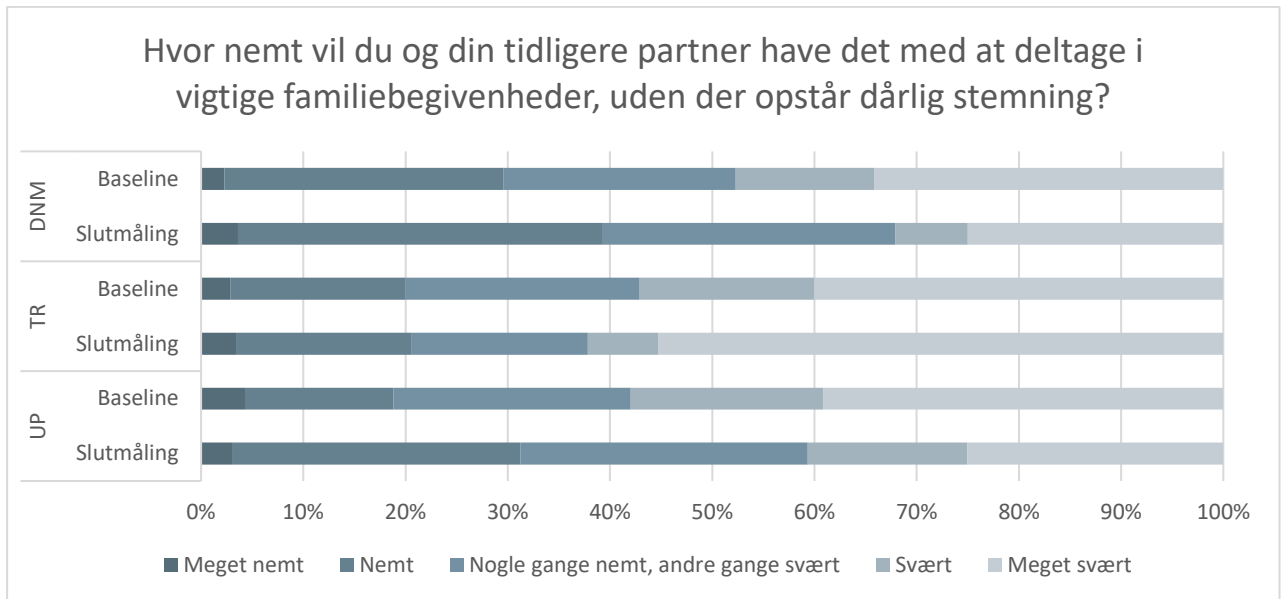
Med hensyn til samarbejdsklimaet, ser det umiddelbart ud til, at Udviklingsprojektet har en positiv og længerevarende virkning. Den Nordsjællandske Model har derimod ikke vist nogle tendenser til at kunne påvirke samarbejdsklima på sigt. I forhold til Den Traditionelle Model er der blandede resultater i forhold til samarbejdsklimaet. En af de børnesagkyndige beskriver, at Den Nordsjællandske Model nogle gange ikke resulterer i en langsigtet løsning, fordi forældrene ikke helt har fundet forståelse for hinanden på trods af et opnået forlig:

”Også i den Nordsjællandske Model er der mange, der når til enighed – måske over 70 % - men man kan godt nogle gange mærke at forældrene alligevel ikke er forliget med hinanden. Og man kan bekymre sig for, hvad der sker bagefter. I Udviklingsprojektet kan vi gå videre med, hvad der spærrer for, at forældrene kan blive gode venner. Det drejer sig om følelser, og hvordan de har skuffet hinanden osv.” (børnesagkyndig)

5.2 KONFLIKT MELLEM FORÆLDRENE

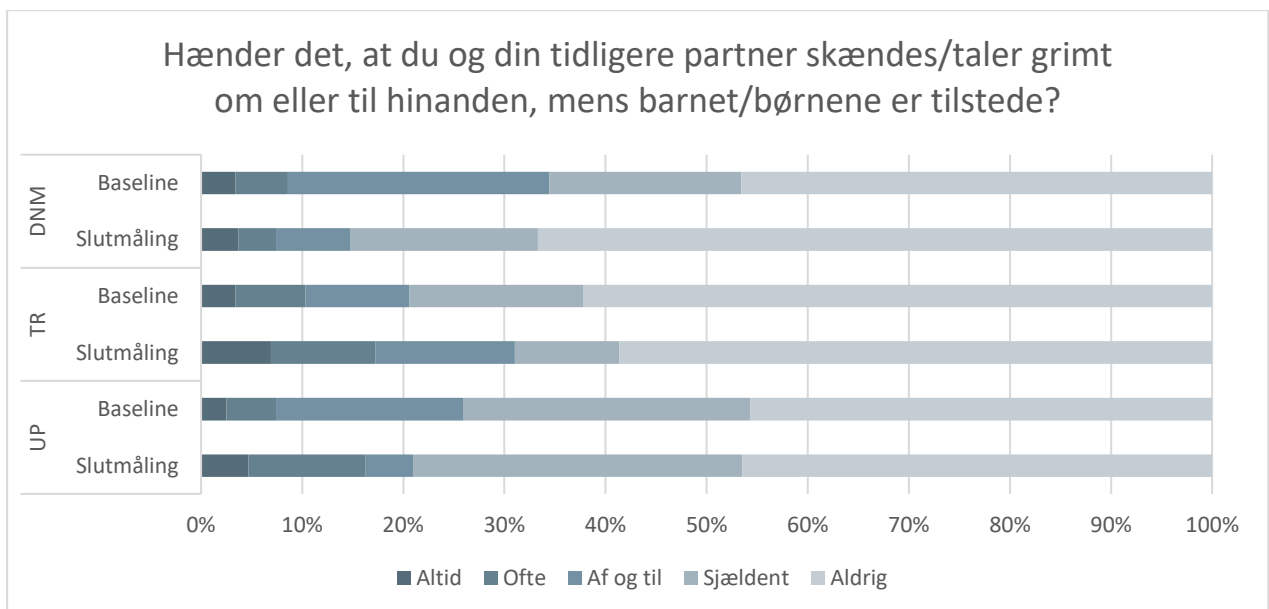
Foruden samarbejdsklimaet er det relevant at se på, hvor nemt konflikter opstår mellem forældrene. I figur 5.3 bliver forældrene spurgt til, hvor let forældrene vil have det med at deltage i en familiebegivenhed uden, at konflikt opstår mellem dem. For alle tre modeller er der en tendens til, at der er lavere risiko for konflikt, men det er dog ikke en signifikant forskel. Ser vi på hvor ofte forældrene har konflikt, mens barnet er til stede (figur 5.4), er der begrænset fremgang i udviklingsprojektet, mens situationen tenderer til at forværres for familier i den Traditionelle Model (dog insignifikant). Det er kun forældrene i Den Nordsjællandske Model der oplever en statistisk signifikant progression, mens den for Udviklingsprojektet ikke er signifikant.

Figur 5.3: Deltagelse i vigtige familiebegivenheder

Note: N = 15, 20, 22 (DNN, TR, UP). Skala 1 (Meget nemt – altid problemfrit) til 5 (Meget svært – altid konfliktfyldt). T-test mellem gennemsnit fra måling 1 og 3 viser ingen statistisk signifikant forskel i nogen af modellejerne.

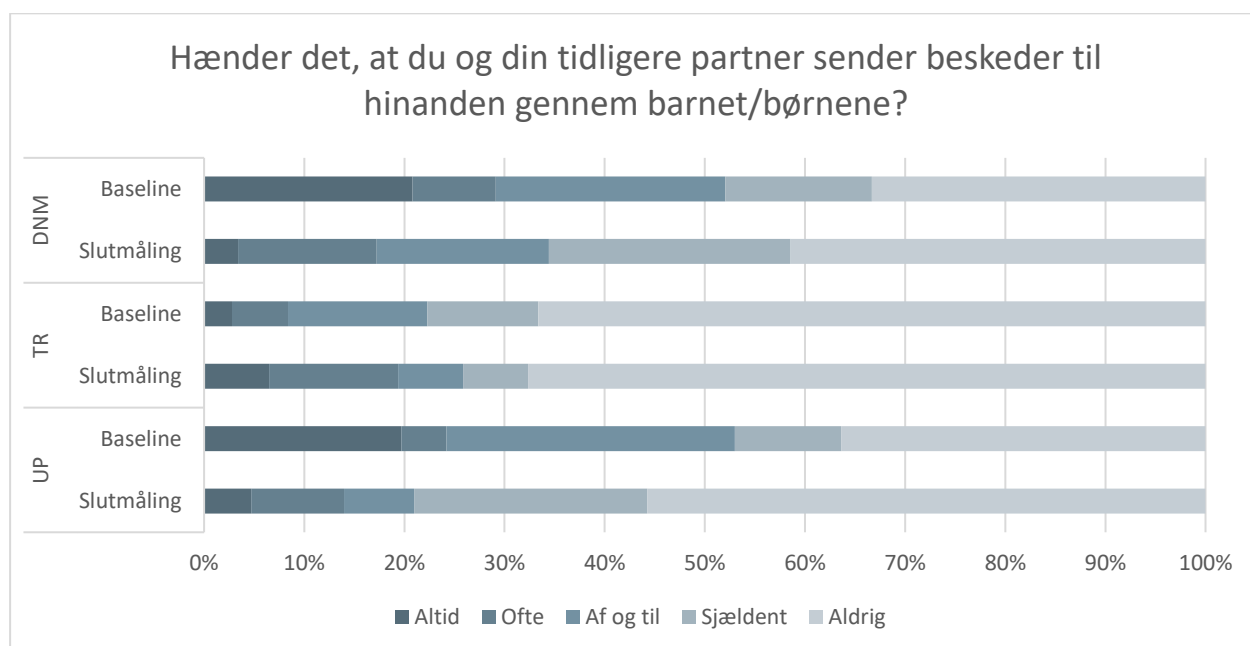
Figur 5.4: Konflikter foran børnene

Note: N = 17, 19, 35 (DNN, TR, UP). Skala gående fra 1 (altid) til 5 (aldrig). T-test mellem gennemsnit fra måling 1 og 3 viser statistisk signifikant forskel i Den Nordsjællandske Model ($p < 0,01$).

Vi har ligeledes spurgt til, hvor ofte barnet bliver brugt til at sende beskeder til den ene forælder til den anden. (figur 5.5). Her observeres igen ingen fremskridt i den Traditionelle Model. I Den Nordsjællandske Model er der tendens til fremskridt, men den er ikke signifikant ($p = 0,11$). Forældrene i Udviklingsprojektet oplever til gengæld i langt mindre grad, at de sender beskeder til partneren gennem barnet. Ser man samlet på, hvordan forældrenes konflikt udspiller sig foran og gennem børnene, så tegner der sig en tendens til, at Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet har gavnlige effekter, mens den Traditionelle Model ikke ser ud til at have nogen effekt.

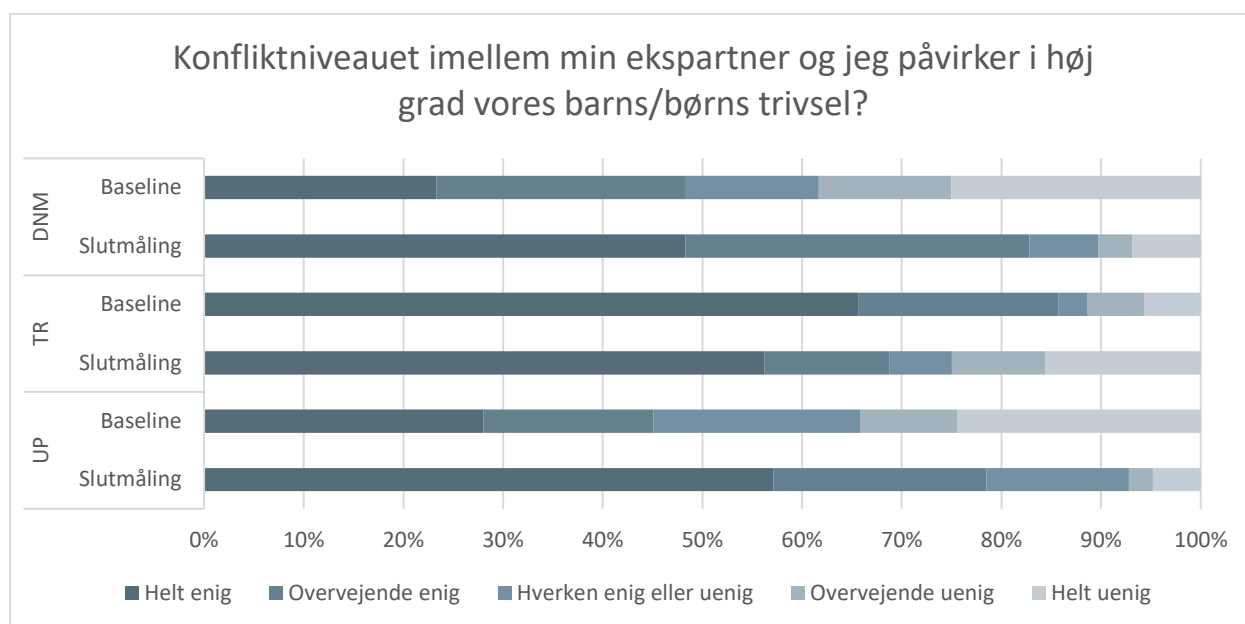
Figur 5.5: Beskeder gennem børnene

Note: N = 15, 20, 29 (DNM, TR, UP). Skala gående fra 1 (altid) til 5 (aldrig). T-test mellem gennemsnit fra måling 1 og 3 viser statistisk signifikant forskel i Udviklingsprojektet ($p < 0,05$).

Forældrene er også blevet spurgt, om konfliktniveauet mellem deres ekspartner og dem påvirker deres barns trivsel (se figur 5.6). I forhold til de andre tendenser i data, så viser dette spørgsmål umiddelbart en modsatgående tendens, da spørgsmålet kunne pege på en stigning i konfliktniveau blandt DNM og UP. Forældrene i den traditionelle model er mindre enige i, at konfliktniveauet påvirker deres barn, mens forældrene i både den Nordsjællandske Model og i Udviklingsprojektet er blevet mere enige i udsagnet. En anden mulig forklaring på dette er, at forældrene i både den Nordsjællandske Model og i Udviklingsprojektet er blevet mere bevidste omkring, hvordan konflikt påvirker deres barn. Det kvalitative materiale peger netop på, at Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet gør en forskel ift. at bevidstgøre forældrene om, hvordan konflikt mellem forældrene påvirker deres barns trivsel. Samtidig er dette ikke et fokusområde i den traditionelle model. Derfor virker bevidstgørelsen, som en sandsynlig forklaring på tendensen i data.

Figur 5.6: Konfliktens påvirkning af børnene

Note: N = 19, 22, 34 (DNM, TR, UP). Skala gående fra 1 (Helt enig) til 5 (Helt uenig). T-test mellem gennemsnit fra måling 1 og 3 viser statistisk signifikant forskel i Den Nordsjællandske Model ($p < 0,1$), den traditionelle model ($p < 0,1$) og Udviklingsprojektet ($p < 0,01$).

I interviews med børnesagkyndige forklarer de, at en stor del af tiden i den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet går med at tale om, hvordan forældrenes konflikt påvirker børnene. En af de børnesagkyndige giver følgende som eksempel:

”Så kan jeg finde på at sige, at det skal ændres, hvis de er uvenner, fordi det kan børnene ikke tåle. Jeg spørger til hvordan børnene reagerer osv. Her gælder det om at have barnet i fokus uden at give forældrene dårlig samvittighed, men at forbedre forholdet. De kommer til at gøre hinanden til dårlige forældre og det siger jeg til dem. De ønsker jo, at hinanden skal være gode forældre” (børnesagkyndig)

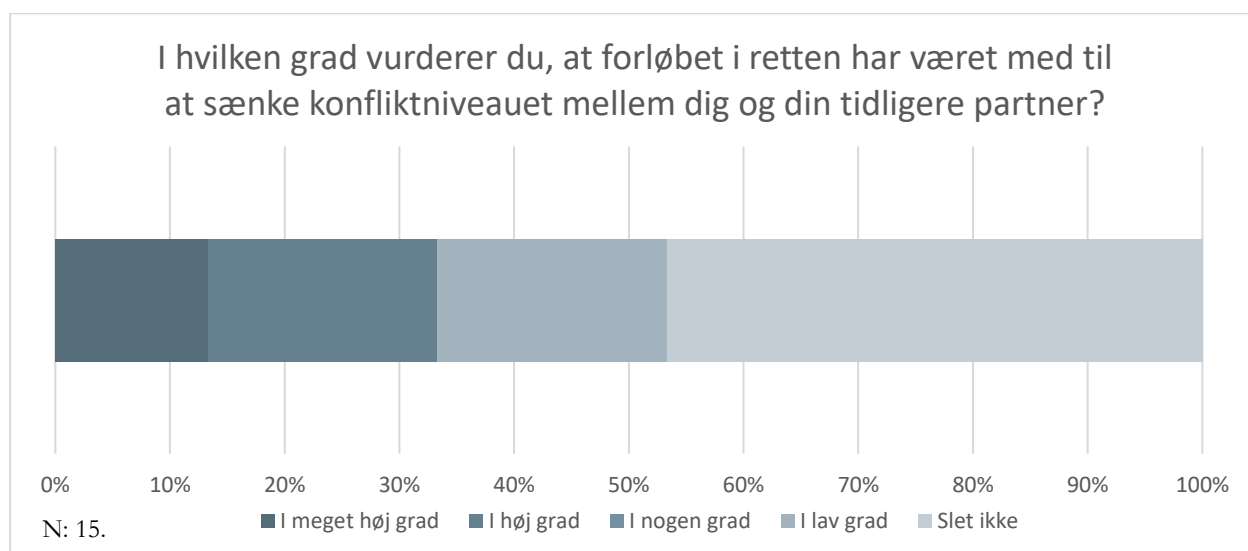
I nedenstående afsnit omkring forældres egen vurdering af forløbet viser resultaterne også, at forældrene er blevet mere bevidste omkring, hvordan dårligt forældresamarbejde påvirker deres barns trivsel. Det peger i retningen af, at vi ser denne tendens på grund af en øget bevidsthed frem for et øget konfliktniveau.

5.3 VURDERING AF FORLØB

Forældre, der deltog i Udviklingsprojektet eller i Den Nordsjællandske Model, er blevet bedt om at vurdere udbyttet af forløbet efter deres sidste møde. Vi fokuserer i dette afsnit på tendenserne i Udviklingsprojektet, da det er dette forløb, som er etableret i projekt ”Børn i Retten”. Overordnet set følger tendenser i Udviklingsprojektet og Den Nordsjællandske Model hinanden, om end Udviklingsprojektet har fået lidt mere positive svar (se bilag). Det skal bemærkes, at der ikke er så mange besvarelser (mellem 11 og 15), hvormed resultater skal tages med et forbehold for repræsentativitet.

Overordnet set er der et flertal af forældrene, der vurderer, at forløbet i lav grad eller slet ikke har hjulpet på forældrenes konfliktniveau (se figur 5.7). En tredjedel af respondenterne vurderer, at forløbet i høj eller meget høj grad har sænket konfliktniveauet. Tendensen i den overordnede vurdering er altså polariseret, idet der er en stor gruppe af forældre, som ikke føler, at de får noget ud af forløbet, mens den anden, lidt mindre gruppe får et stort udbytte.

Figur 5.7: Udbytte: sænkning af konfliktniveau

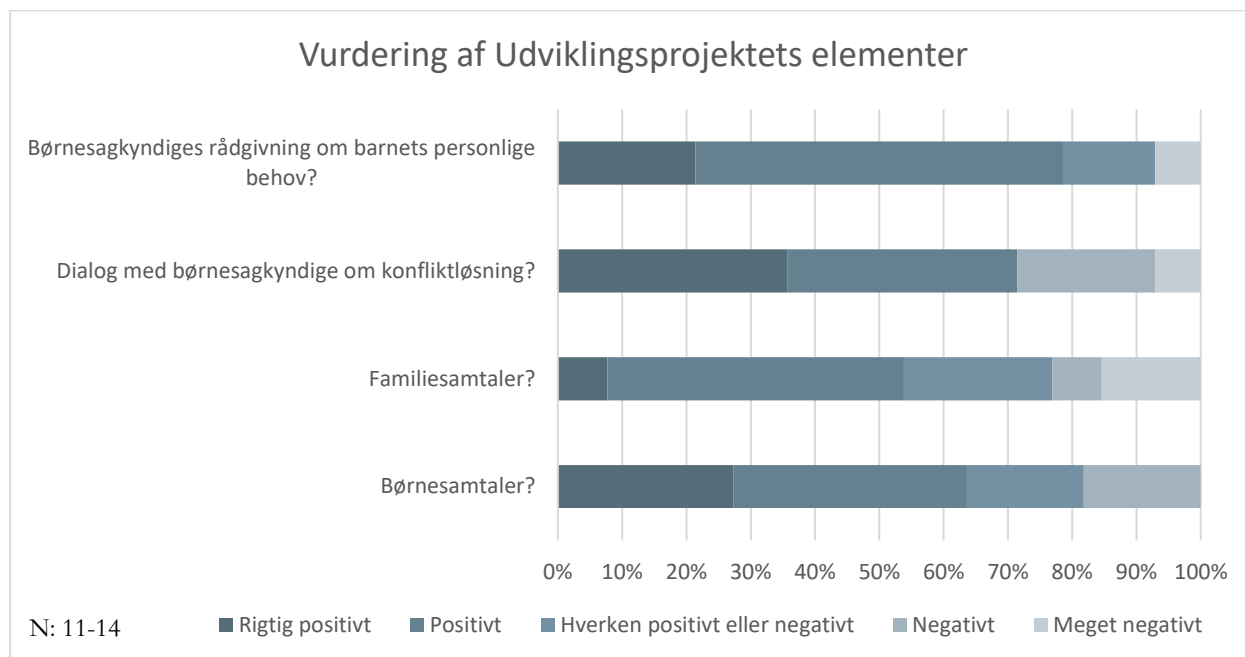

En børnesagkyndig beskriver hvordan han har oplevet den polarisering, som spørgeskemadata viser:

”Man kan sige det sådan, at særligt projektet falder meget i to dele. Der er dem, der får rigtig meget ud af det. De kan godt få det til at fungerer under vores guidning på en anden måde end ved retten. Og så er der ca. halvdelen hvor der ikke kommer andet ud af det end ved retten.”
(børnesagkyndig)

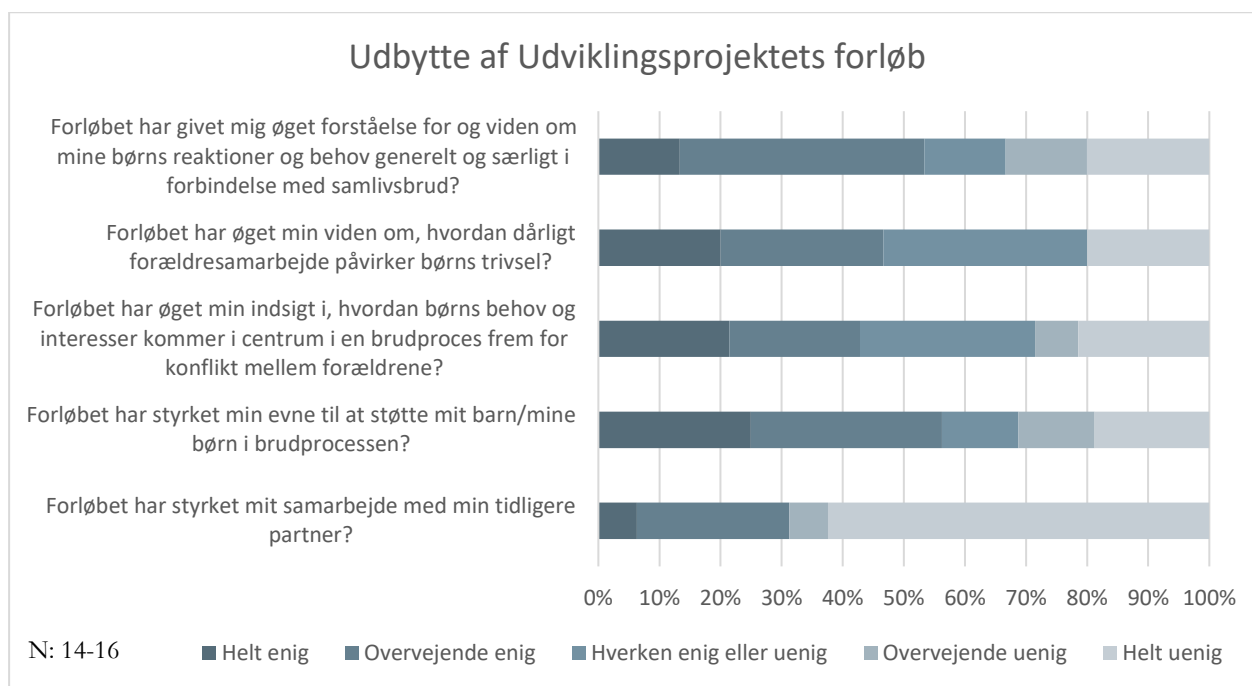
Forældrene er blevet bedt om at vurdere de enkelte elementer i forløbet (se figur 5.8), og her er tendensen, at forløbets elementer vurderes positivt. Omkring 78 pct. har en positiv vurdering af de børnesagkyndiges rådgivning om barnets behov. Ligeledes vurderes dialogen med de børnesagkyndiges omkring konfliktløsning også positivt af flertallet (cirka 71 pct.). Lidt mindre positive er forældrene over for familiesamtalerne, hvor lidt over halvdelen er positivt stemte overfor disse.

Figur 5.8: Vurdering af Udviklingsprojektets elementer

Figur 5.9 viser fordelinger af forældrenes oplevede udbytte af forløbet. Lidt over halvdelen af forældrene vurderer, at de har fået en øget forståelse for og viden om, hvilke behov børnene har i forbindelse med samlivsbrud. Ligeledes svarer knap halvdelen, at de har fået øget viden omkring, hvordan børns trivsel påvirkes af dårligt forældresamarbejde. Dette skal ses i lyset af, at over halvdelen af forældrene ikke vurderer, at de har fået et lavere konfliktniveau efter forløbet. Dette kunne tyde på, at viden omkring børns trivsel under skilsmisser ikke så nemt omsættes til et forbedret miljø for børn. Samtidig understøttes dette af, at knap to tredjedele af forældrene peger på, at forløbet ikke har forbedret deres samarbejdsevner. En fortolkning på, hvorfor forældrene vurderer udbyttet lavt, kan være, at disse spørgsmål besvares lige efter forløbet og hele sagen derfor er tidsmæssigt tæt på. Besvarelsene kommer umiddelbart efter et forløb, hvor forældrene sammen med de børnesagkyndige har snakket om mange svære ting. Eventuelle følelser af svigt og konflikt står derfor klart for forældrene, fordi det lige er blevet taget op. På sigt kan dette måske være med til at skabe bedre resultater, men på kort sigt vil der være et tilbagefald. Sammenlignes de kortsigtede besvarelser med de langsigtede resultater, ser vi netop, at der sker en lille forbedring i konfliktniveauet, på trods af indikationer om det modsatte i det mere kortsigtede resultater.

Figur 5.9: Oplevet udbytte af forløbet

En forklaring på manglende udbytte kan også være manglende motivation og engagement fra nogle forældres side, som denne børnesagkyndige forklarer:

”Nogle deltager i projektet fordi det kommer til at se dårligt ud hvis de siger nej. Det kan være deres advokater, der har fortalt dem, at det vil få en negativ indflydelse på sagens afgørelse, hvis de siger nej til at samarbejde og deltage i projektet. Så det bliver en måde at vise samarbejdsvilighed på, selvom hun ikke er interesseret i at samarbejde. Det betyder bare, at det er en stor udfordring for os, hvis forældrene deltager på et falsk grundlag.” (børnesagkyndig)

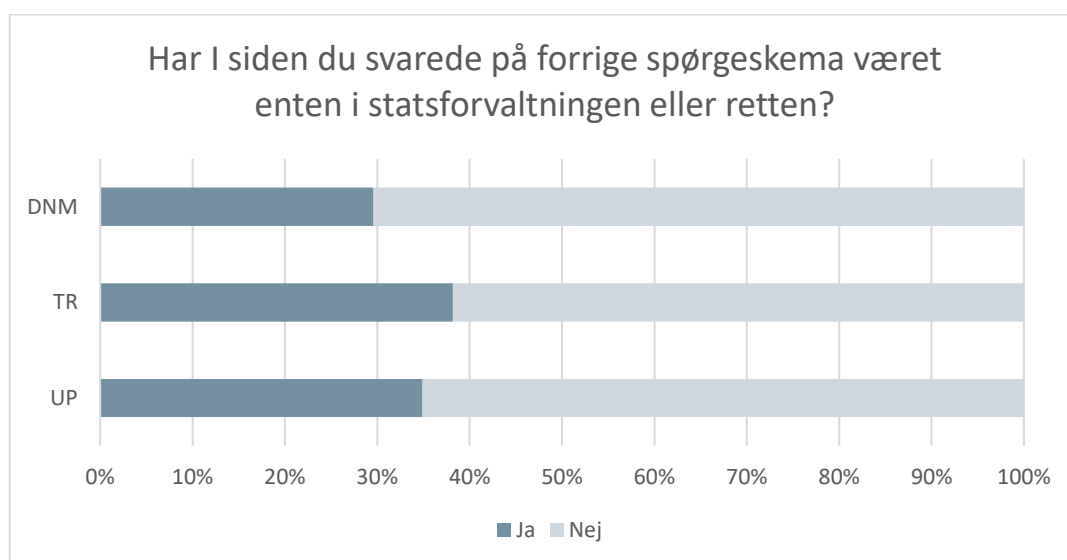
Her påpeges det altså, at nogle deltager i Udviklingsprojektet, selvom de ikke har den rette intention og engagement. Det manglende udbytte kan således komme som resultat af manglende imødekommenthed, hvilket er blevet påpeget som essentielt for et godt forløb af de børnesagkyndige.

5.4 I RETTEN EFTER SAGSFORLØB?

En anden måde at måle det langsigtede udbytte af forløbene, er ved at se på antallet af forløb, der kommer tilbage til retten eller statsforvaltningen efter forløbets afslutning. Hvis sagen går tilbage til retten kan det tyde på, at det opnåede forlig gennem forløbet ikke har været holdbart for enten den ene eller begge forældre. Der er ikke en signifikant statistisk forskel mellem modellerne i forhold til, hvor mange af forløbene, der kommer tilbage til statsforvaltningen eller retten. Der er dog en lille indikation af, at forløb fra den traditionelle model i højere grad kommet tilbage til statsforvaltningen eller retten, mens forløb i Den Nordsjællandske Model i mindre grad gør det (se figur 5.10). Der er lidt forskel på hvad sagerne omhandler. Forløb i Den Nordsjællandske Model handler lige meget om hhv. samvær, bopæl og forældremyndighed (Figur 5.11). I kontrast til dette står den traditionelle model og Udviklingsprojektet, der i de fleste tilfælde omhandler samvær. I praksis indeholder mange sager om forældremyndighed også en samværsproblematik. I de traditionelle sager har der i en periode ikke været mulighed lovgivningsmæssigt for at behandle samværsproblematikken i en sag om forældremyndighed, men i Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet har man forsøgt at inddrage samværsproblematikken i drøftelserne mhp. mere langtidsholdbare løsninger. Dette kan være en del af forklaringen på forskellene i hvor mange sager der kommer tilbage til retten, og hvilken type det drejer sig om.

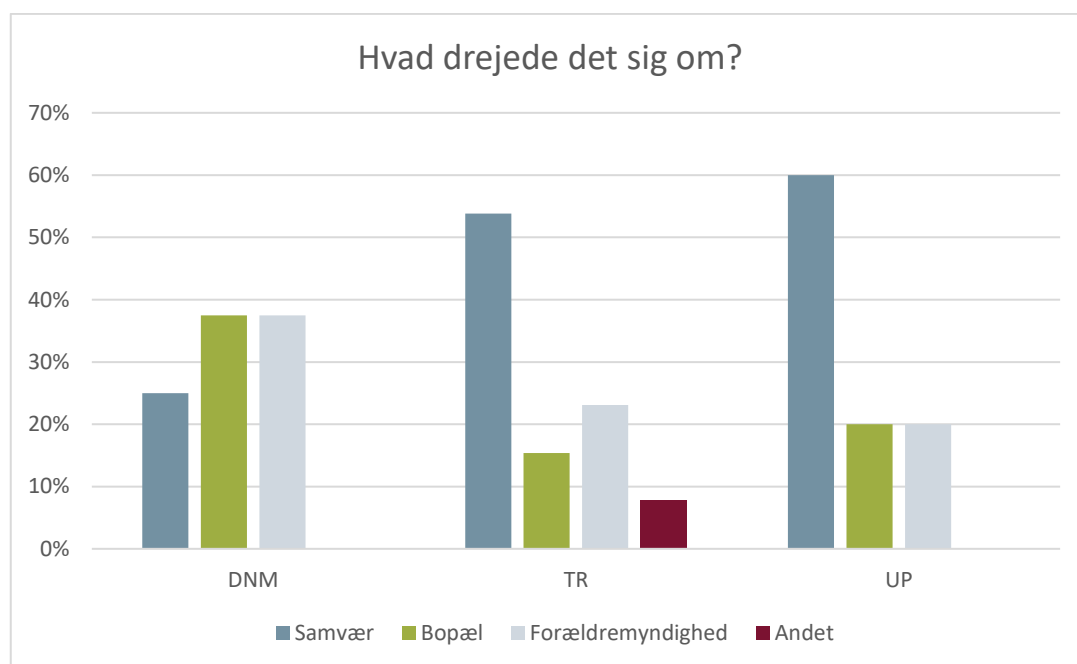
Kigger vi i stedet på, hvor ofte fogedretten bliver involveret efter sagens afslutning, er der mere tydelige tegn på en tendens (se figur 5.12). Både Den Nordsjællandske Model og Udviklingsprojektet har en lavere, dog insignifikant, andel af fogedretssager end den traditionelle model. Dette kan indikere, at de to nyere modeller er bedre til at skabe relationer, hvor indblanding fra fogedretten ikke er nødvendigt.

Figur 5.10: Sager i Statsforvaltningen eller retten

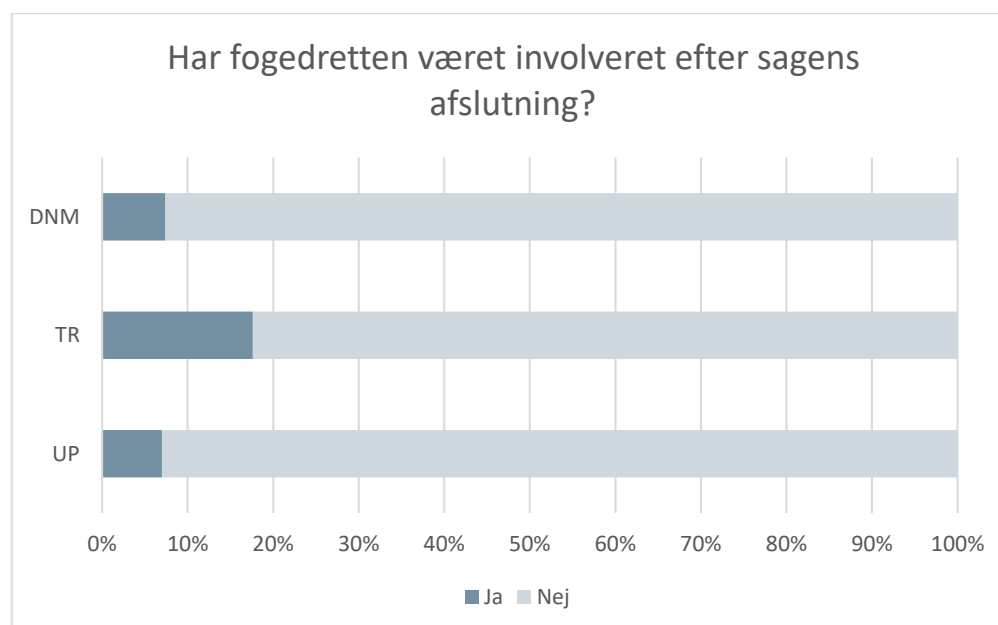
Note: N = 27, 34, 43 (DNM, TR, UP). T-test mellem gennemsnit viser ingen statistisk signifikant forskel mellem nogen af modellerne.

Figur 5.11: Omdrejningspunktet for sagerne

Note: N = 8, 13, 15 (DNM, TR, UP).

Figur 5.12: Sager i fogedretten

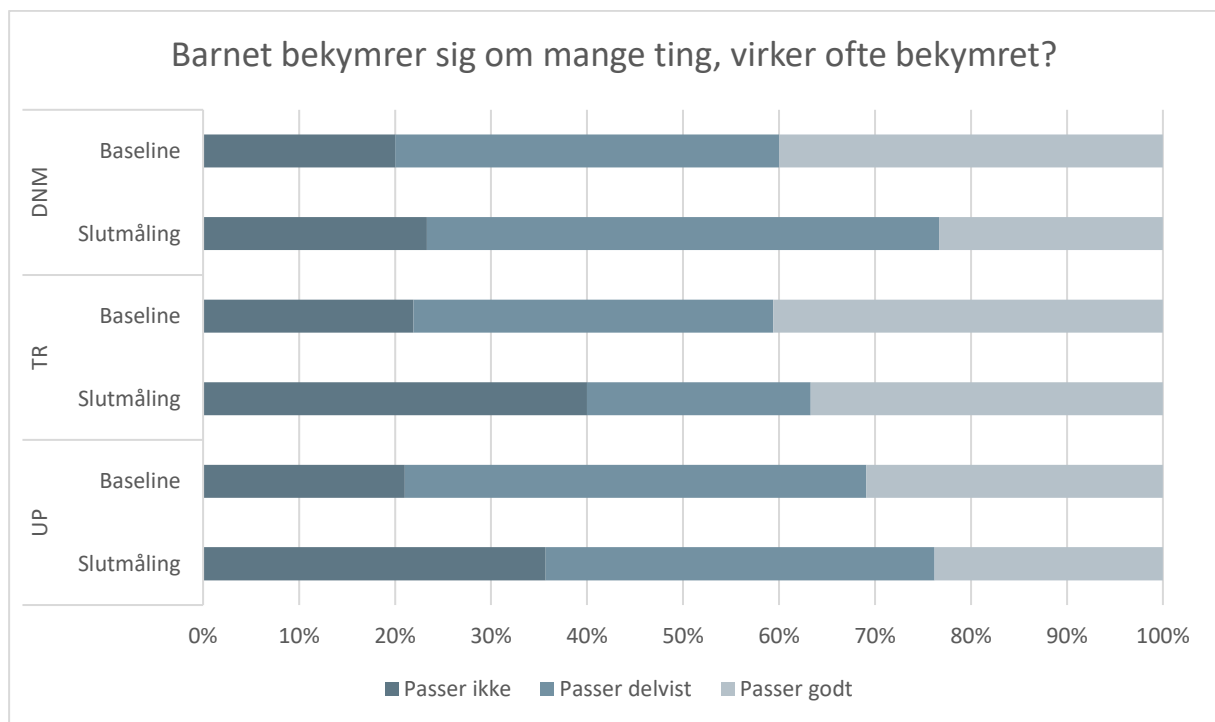
Note: N = 27, 34, 43 (DNM, TR, UP). T-test mellem gennemsnit viser ingen statistisk signifikant forskel mellem nogen af modellerne.

6. Bilag – øvrige data

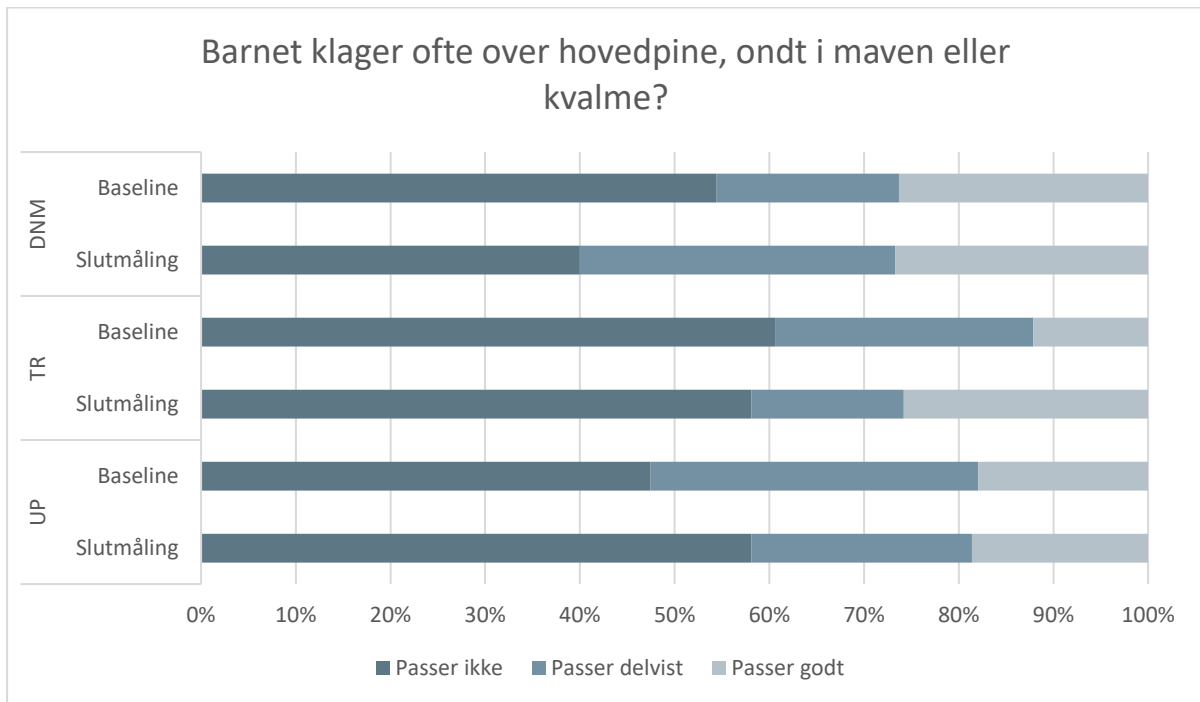
I dette bilag har vi vedlagt de figurer, som ikke er med i selve rapporten. Der er tale om forældrenes besvarelser vedrørende vurdering af børnenes trivsel samt sammenligninger mellem det oplevede udbytte af hhv. Udviklingsprojektet og den Nordsjællandske Model.

6.1 FIGURER VEDRØRENDE FORÆLDRENS VURDERING AF BØRNEENS TRIVSEL

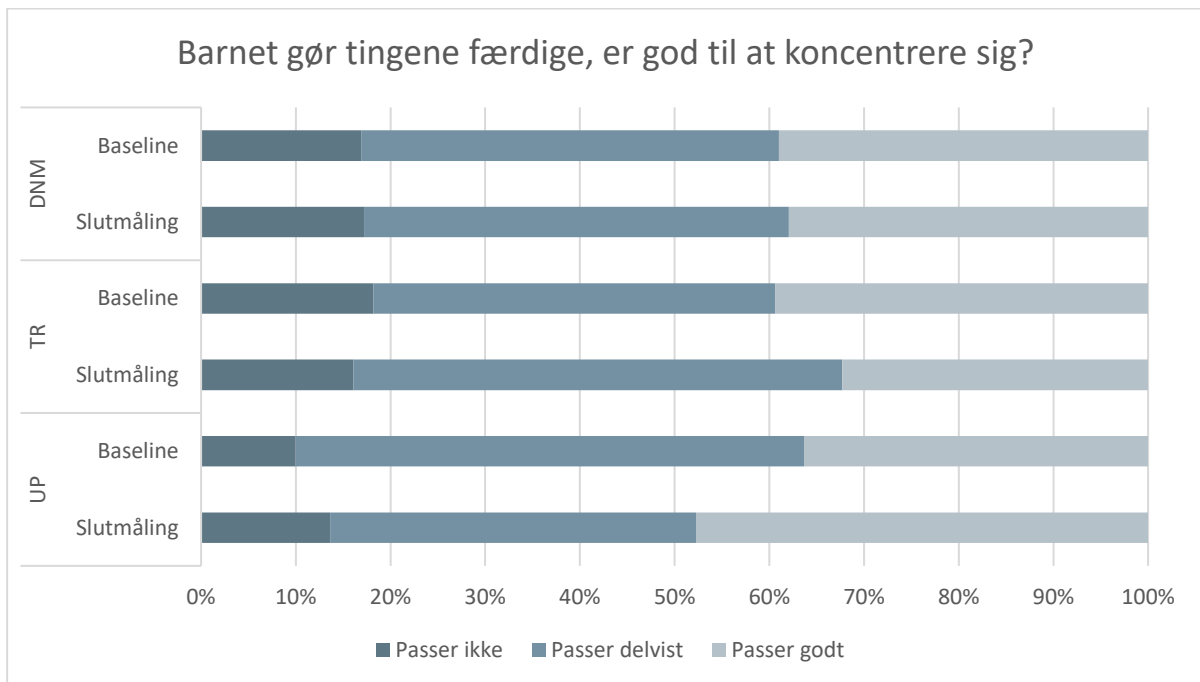
Disse er ikke medtaget i rapporten, idet vi finder at data er svært at tolke på en entydig måde. Det skyldes blandt andet, at det er usikkert hvor meget bevidstgørelsen af forældrene betyder, som påpeget i afsnit 5.2.

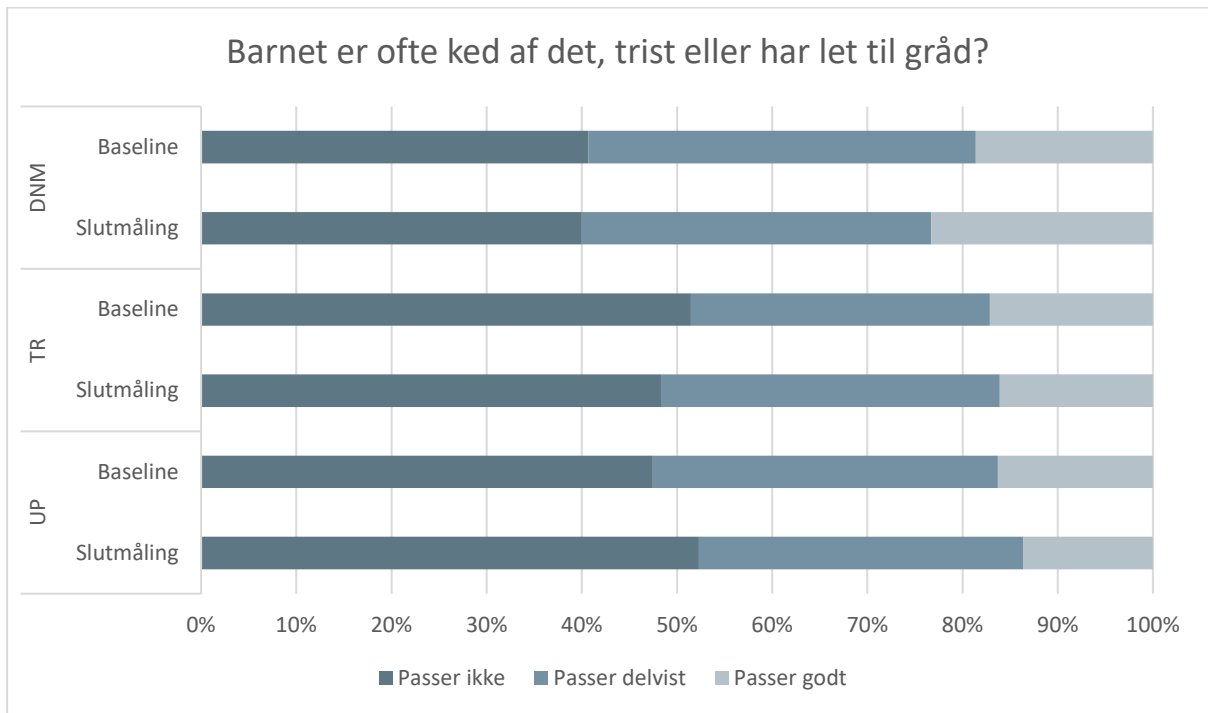
Note: N = 19, 18, 34 (DNM, TR, UP).

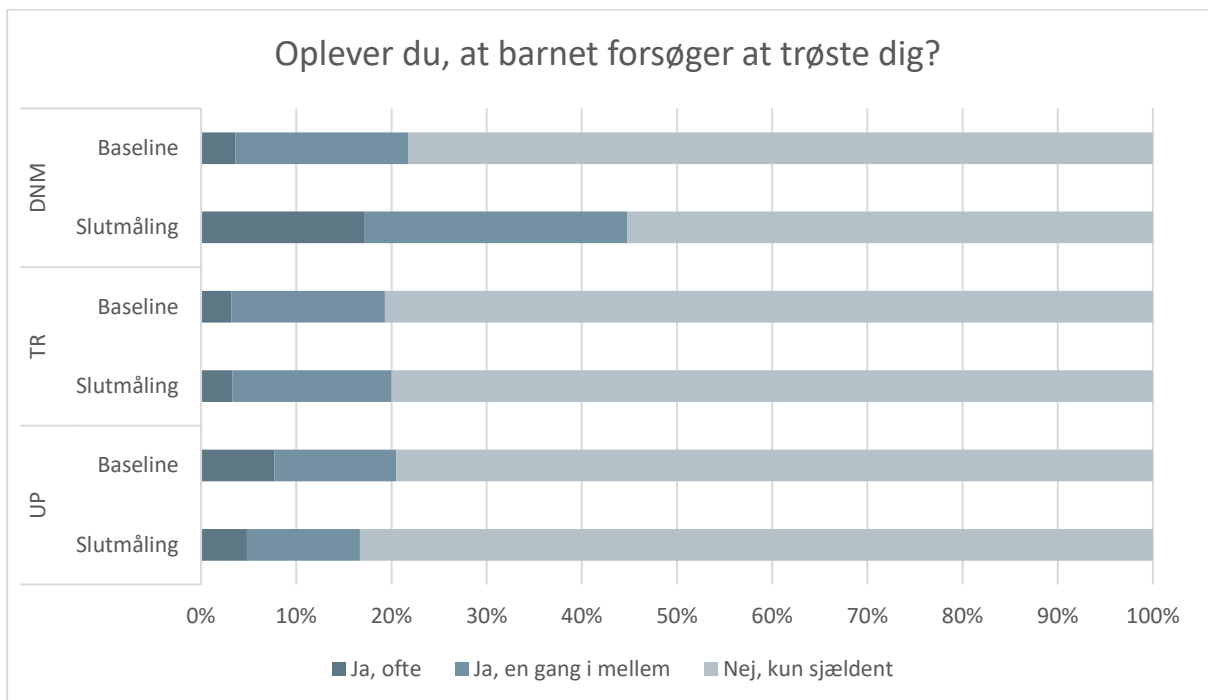
Note: N = 19, 18, 34 (DNM, TR, UP).

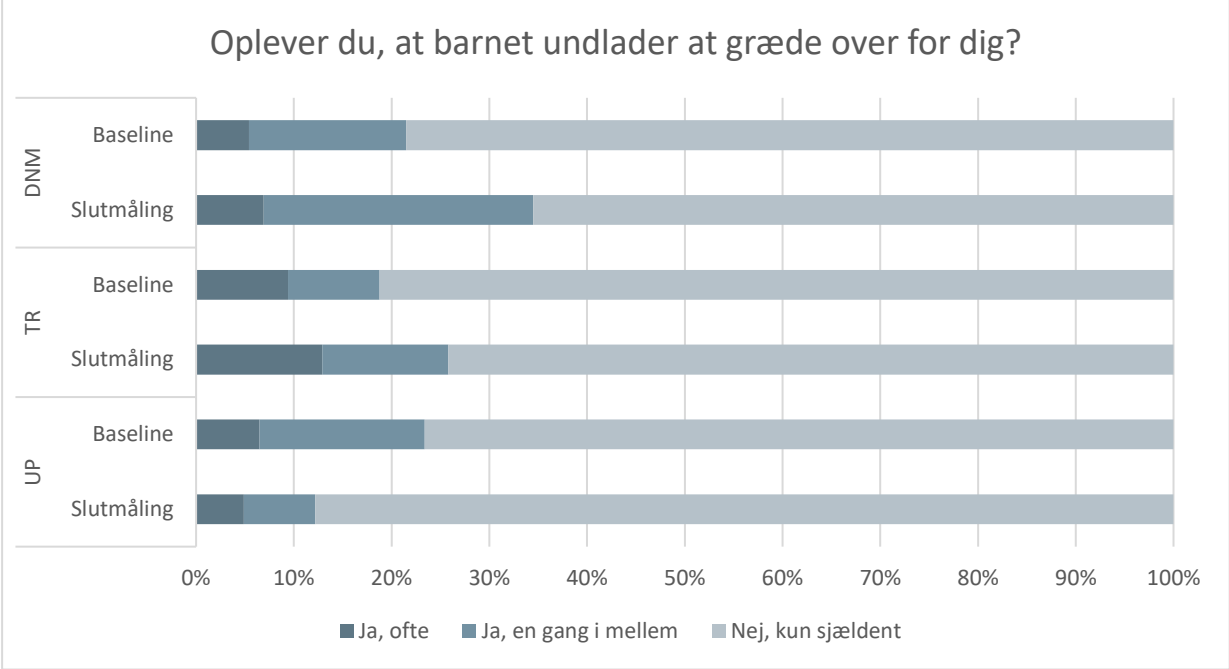
Note: N = 19, 19, 35 (DNM, TR, UP).

Note: N = 19, 20, 35 (D NM, TR, UP).

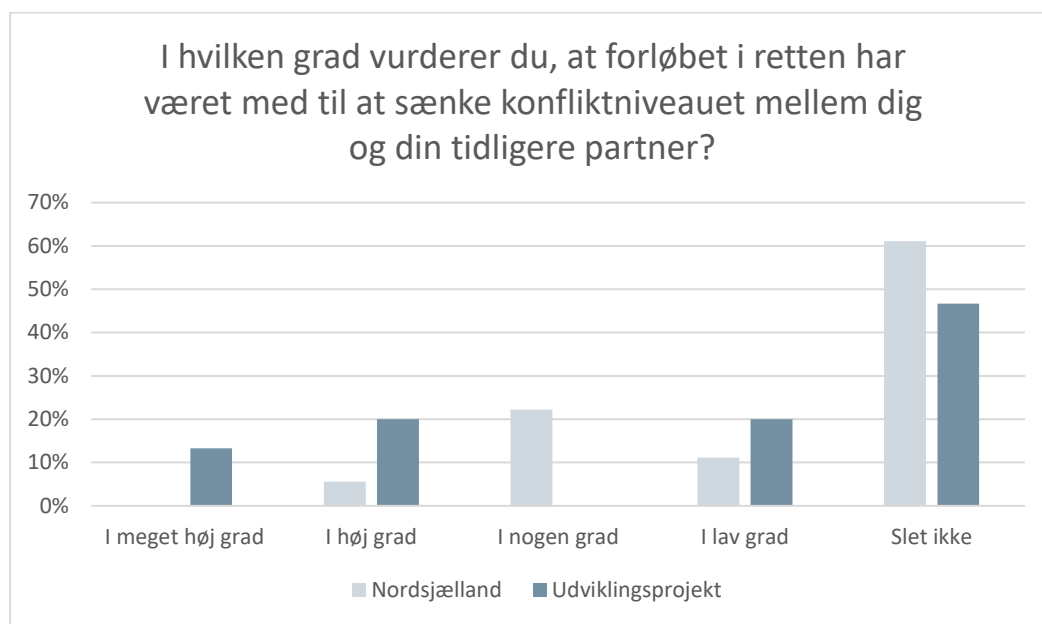
Note: N = 19, 19, 34 (D NM, TR, UP).

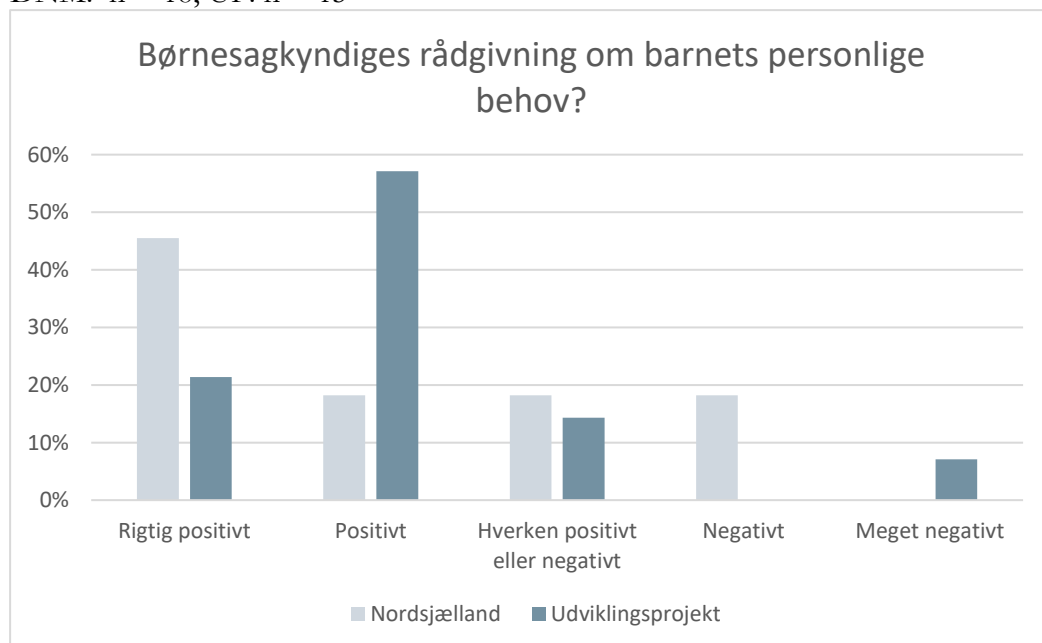
Note: N = 17, 19, 34 (DNM, TR, UP).

6.2 VURDERING AF FORLØBET I RETTEN – BÅDE UP OG DNM

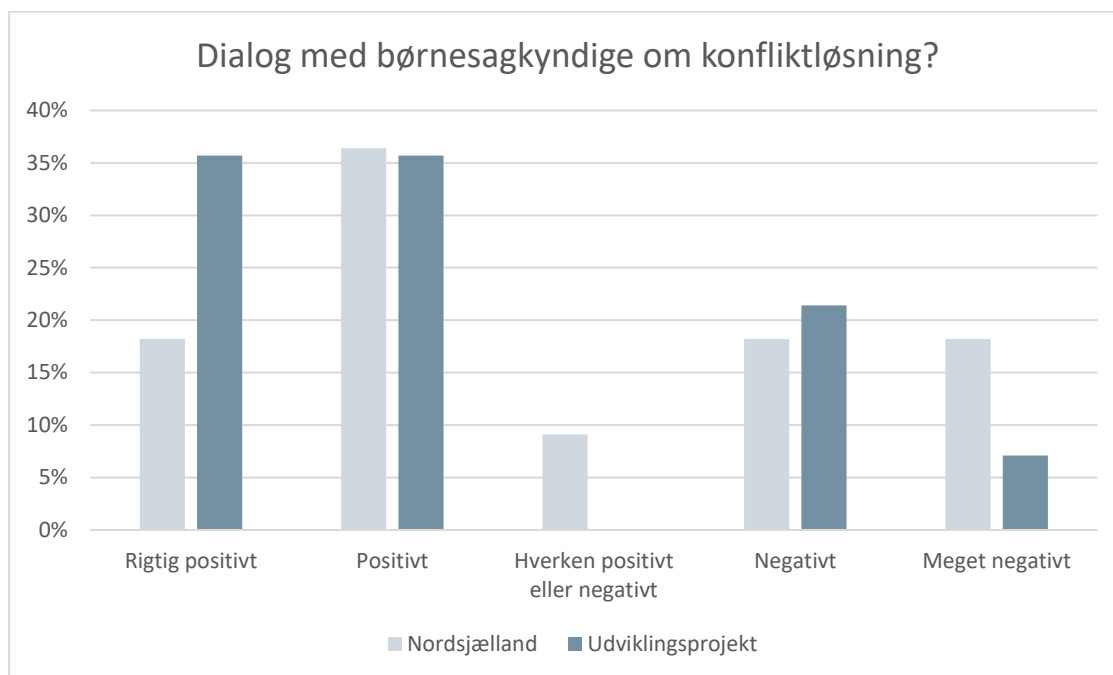
I de følgende figurer er respondenterne blevet spurgt ind til deres vurdering af forløbet i retten. Målingen er foretaget i første eftermåling, hvorfor det kun er respondenter fra den nordsjællandske model og udviklingsprojektet.

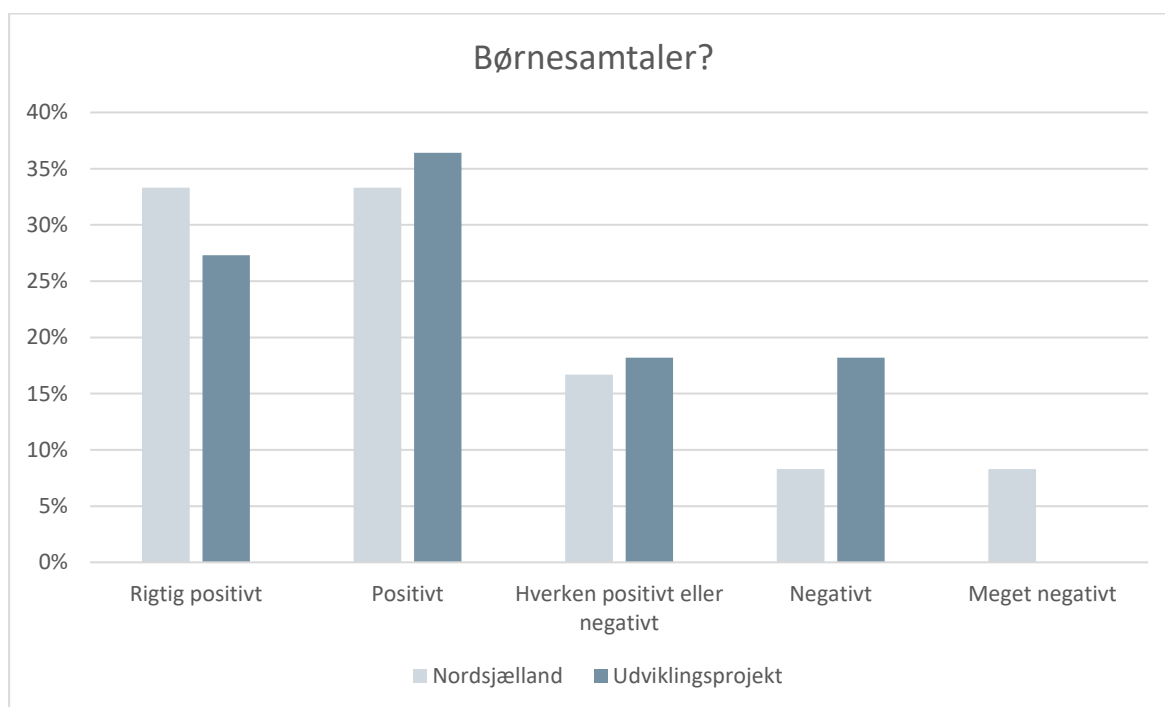
DNM: n = 18, UP: n = 15

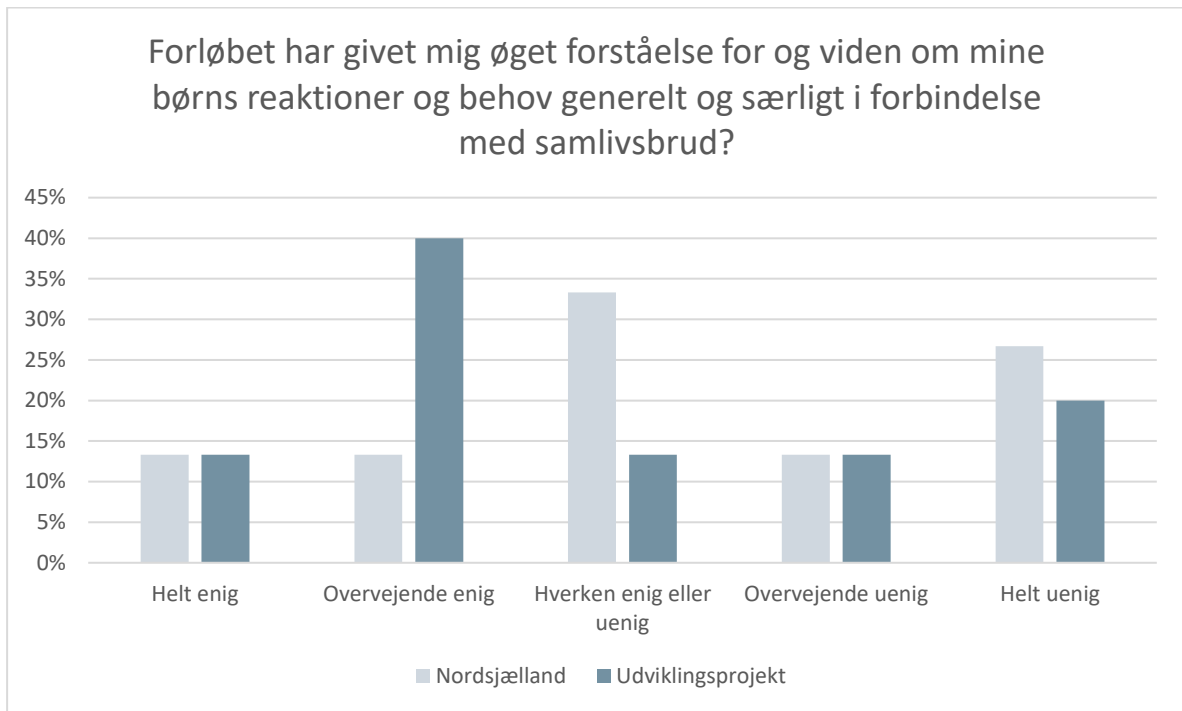
DNM: n = 11, UP: n = 14

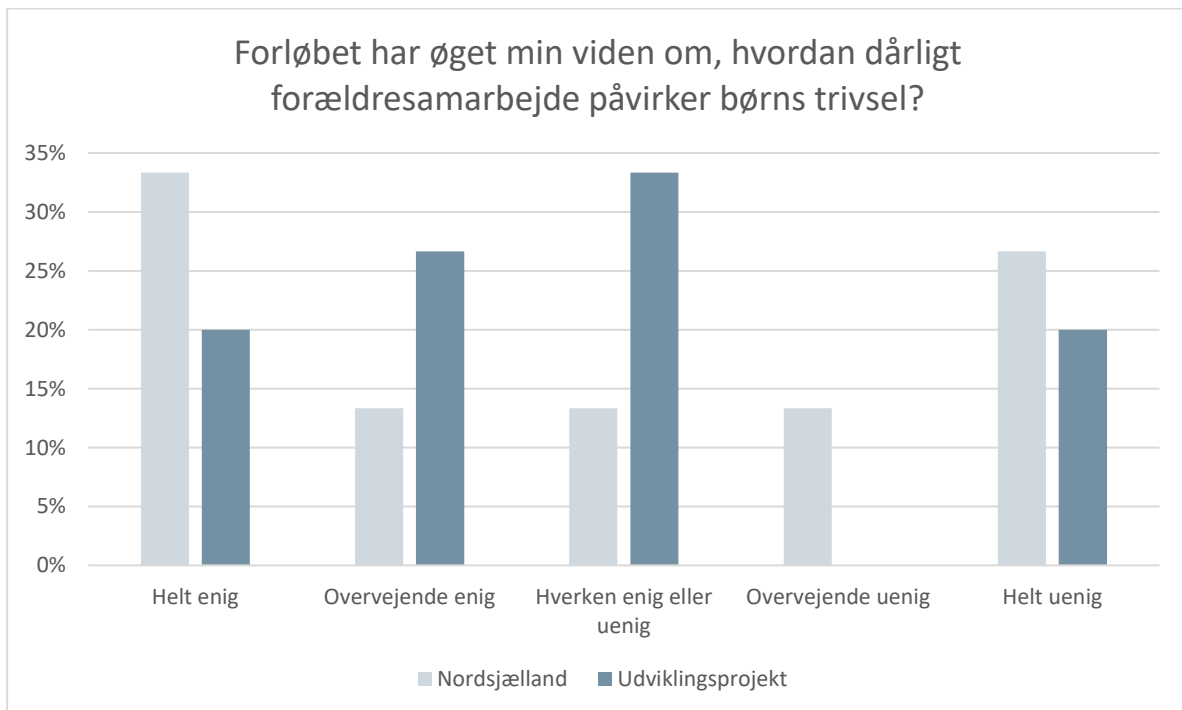
DNM: n = 11, UP: n = 14

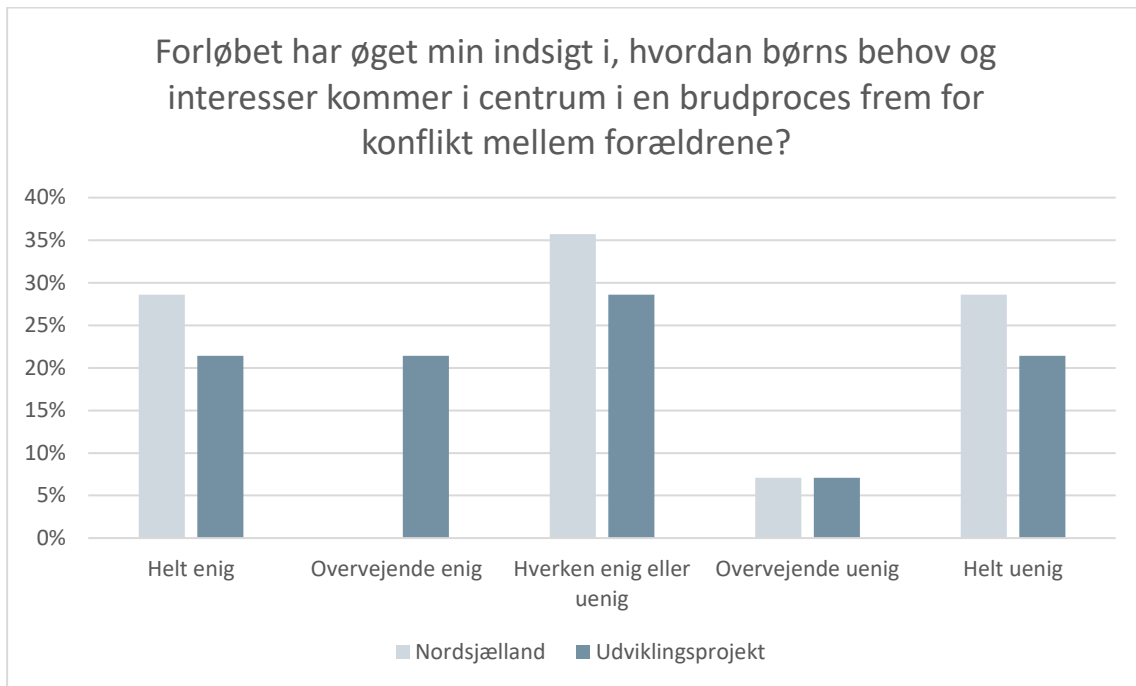
DNM: n = 12, UP: n = 11

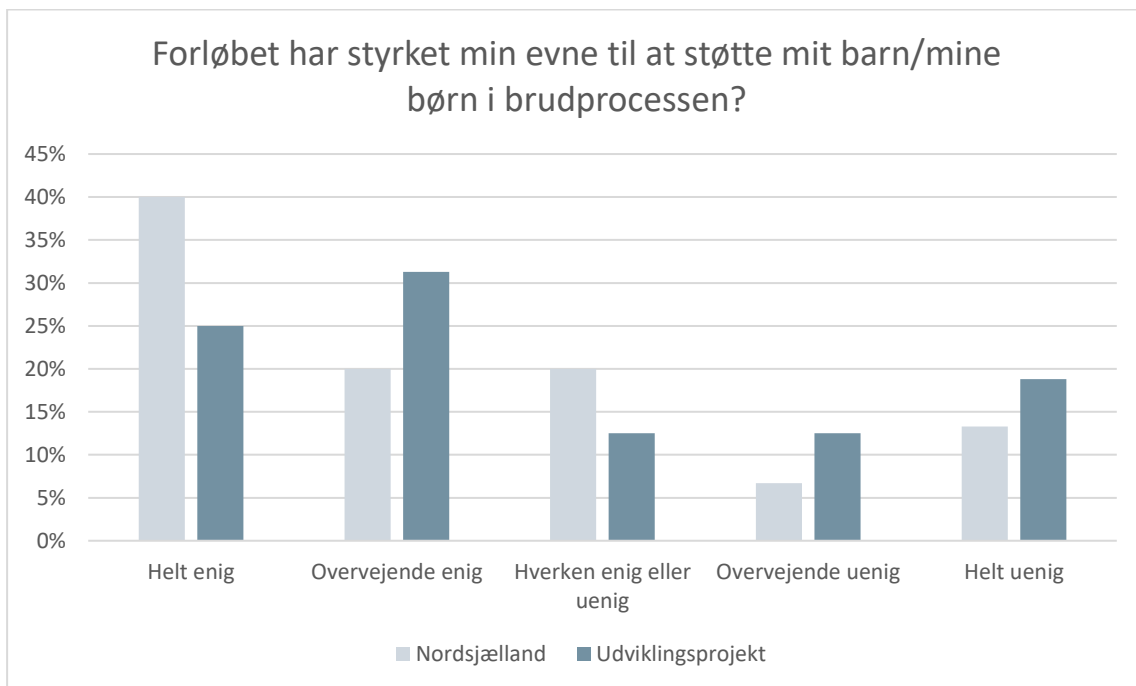
DNM: n = 15, UP: n = 15

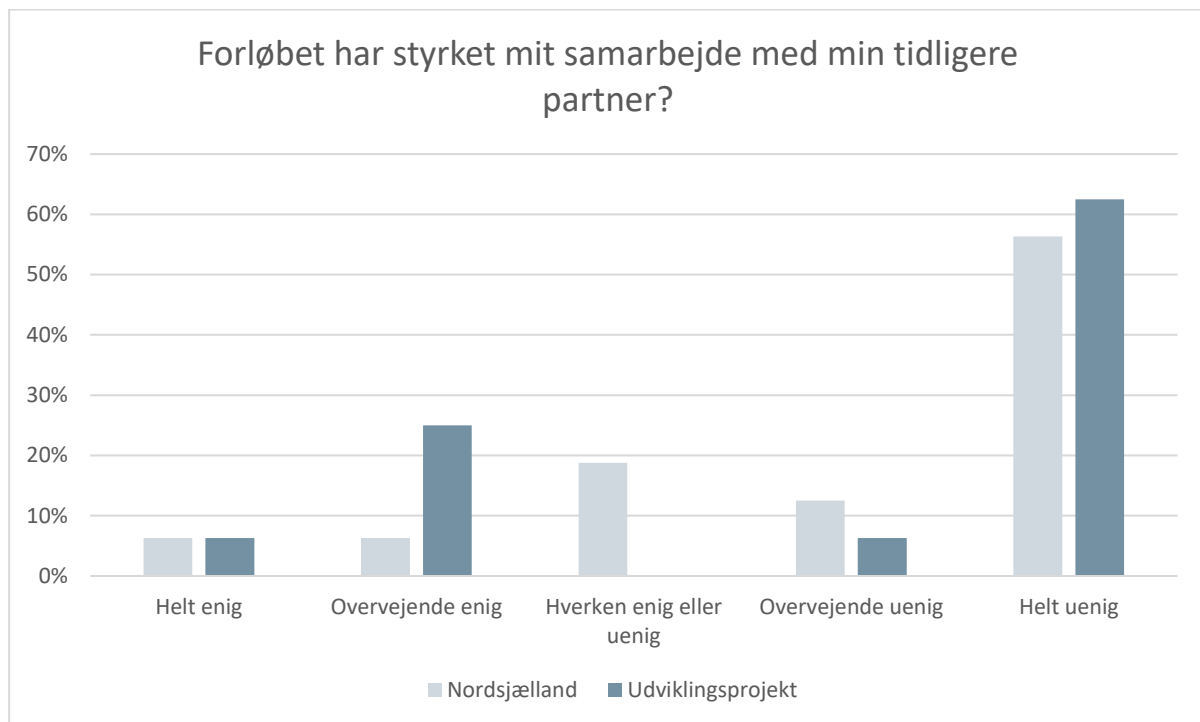
DNM: n = 15, UP: n = 15

DNM: n = 14, UP: n = 14

DNM: n = 15, UP: n = 16

DNM: n = 16, UP: n = 16

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrlandsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6kr.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vilandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com